

Prof. dr hab. Ewa Guzowska
Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu
ul. Św. Marcin 87 ,61-808 Poznań
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina: instrumentalistyka

Poznań 1.09.2026 r.

RECENZJA

w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora
Pani mgr Joannie Filuś- Olenkiewicz

Recenzja sporządzona na zlecenie Akademii Muzycznej im. S. Moniuszki w Gdańsku;
pismo nr 30/2026 z dnia 22 czerwca 2026, otrzymane od Przewodniczącego Rady Dyscypliny
Artystycznej Prof.dr hab. Przemysław Stanislowski w sprawie wyznaczenia mojej osoby na
recenzenta w postępowaniu doktorskim.
Postępowanie doktorskie zostało wszczęte w dniu 21 kwietnia 2025 na mocy art. 189 ustawy z
dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Pani mgr Joanny Filuś- Olenkiewicz pod tytułem : „Utwory na altówkę Karola
Borsuka jako wkład w polską literaturę altówkową XXI wieku ” składa się z dzieła artystycznego
zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz płycie CD oraz jego opisu.

Dzieło artystyczne

Program:

PROGRAM UTWORÓW KAROLA BORSUKA

1. Kolding (1:17) 2. Odessa (2:40) 3. Scherz I (1:16) 4. Scherz II (2:13) 5. Fantazja d-moll (1:59) 6.
Fantazja Piccola (6:03) 7. Kazimierz (2:42) 8. Wolke 7 (1:44) 9. Erinnerung (1:51) 10. April (2:15) 11.
Preludium a canzona (4:37) 12. Mosaik (3:33) 13. Pastorello (3:09) 14. Goethe auf Tegel (1:38) 15.
Ave Maria (1:48) 16. 3 Miniatury 16.1. (0:54) 16.2. (0:50) 16.3. (0:54) 17. 3 Aquarelle 17.1. (0:45)
17.2. (1:22) 17.3. (0:29) 18. Bilder (4:35) 19. Andante (2:45) 20. Souvenir de Kazimierz (3:18) 21.
Fantazja na altówkę, chór i orkiestrę (7:56)

Wykonawcy

Wykonawcy: Joanna Filuś-Olenkiewicz: altówka Cornelia Gehlmann-Dinca: flet Jacek Piotr Kujawski:
dyrygent Sylwia Fabiańczyk-Makuch: dyrygentka Filharmonia Koszalińska im. Stanisława Moniuszki
Chór Politechniki Morskiej w Szczecinie Realizacja nagrań: Grzegorz Stec, Jacek Sokołowski Nazwa
albumu: Sounds of Expression – The Music of Karol Borsuk Wydawca: Requiem Records Numer
katologowy: OPUS 116 | 2025

Daty nagrania: marzec 2024 Miejsce nagrania: Koszalin, Berlin Data oficjalnego wydania:
10.06.2025

Praca nad dziełami solowymi i kameralnymi Karola Borsuka stanowiła dla doktorantki pewnego rodzaju wyzwanie z uwagi na brak tradycji wykonawczej dotyczącej utworów stanowiących wskazane dzieło artystyczne, jak i brak opracowań całokształtu jego twórczości.

Pionierskie działania autorki stanowiły połączenie gruntownej analizy materiału muzycznego z bezpośrednią pracą nad utworami. Równowaga obu tych elementów, zdaniem doktorantki, była niezbędna dla osiągnięcia logicznej i zgodnej z zamysłem kompozytora interpretacji dzieł.

Każdy z nagranych utworów i dołączonych do niniejszej pracy doktorskiej ma odrębną genezę powstania, opisaną w toku bardzo szczegółowych analiz.

Jak pisze autorka rozprawy, melodia w języku muzycznym Karola Borsuka wykracza poza klasyczne wzorce, staje się nośnikiem ekspresji. Doktorantka uważa, iż mając tak bogaty wybór z szerokiej gamy zróżnicowanych pozycji dzieł kompozytora możliwa pracować i rozwijać wrażliwość młodego instrumentalisty w każdym stadium jego osobistego rozwoju jako artysty.

Prezentowana rozprawa doktorska charakteryzuje się ujęciem artystyczno-naukowym, w którym refleksja badawcza i praktyka twórcza nie stanowią odrębnych dziedzin, lecz wzajemnie się przenikają i dopełniają. U podstaw przyjętej koncepcji leży przekonanie, że dzieło muzyczne nie ogranicza się do zapisu w partyturze, ale zyskuje pełnię swojego znaczenia dopiero w momencie wykonania.

Rozprawa składa się z czterech zasadniczych rozdziałów, zakończenia, bibliografii oraz aneksu dokumentacyjnego.

Rozdział I przedstawia drogę twórczą Karola Borsuka od wczesnych lat w Łukowie, przez formację muzyczną w Polsce, po wieloletnią aktywność kompozytorską, dyrygencką i pedagogiczną w Berlinie (gdzie mieszka od 1981 roku). Rozdział ukazuje, jak doświadczenie emigracji i zderzenie z berlińską awangardą ukształtowały jego język muzyczny.

Rozdział II analizuje miejsce twórczości Borsuka w kontekście muzyki współczesnej. Omawia jego relację z tradycją (w tym czerpanie z polskiej muzyki ludowej), inspiracje pozamuzyczne (literatura, sztuka, historia) oraz problem komunikatywności dzieła.

Rozdział III stanowi trzon badawczy pracy. Zawiera wnikliwą analizę kompozycji nagranych na płycie – solowych utworów na altówkę, duetów (z fletem i skrzypcami), dzieła solowego z towarzyszeniem chóru i orkiestry oraz autorskich transkrypcji dokonanych we współpracy z kompozytorem.

Rozdział IV porządkuje aparat badawczy i formalizuje rolę praktyki wykonawczej oraz nagrania fonograficznego jako podstawy rozprawy doktorskiej.

Zakończenie stanowi syntezę wniosków naukowo-artystycznych. Dołączony aneks gromadzi materiały nutowe, dokumentację fonograficzną oraz recenzje i opinie autorytetów ze środowiska muzycznego.

Integralną częścią pracy jest dzieło artystyczne album fonograficzny *Sounds of Expression - The Music of Karol Borsuk* nagrany w 2024 roku w Koszalinie i Berlinie, a wydany 10 czerwca 2025 roku nakładem Requiem Records. Cytując autorkę, płyta ta nie jest jedynie dokumentacją wykonawczą, lecz bezpośrednim rezultatem wieloetapowego procesu badawczego, na który złożyły się analiza struktury nutowej, praca nad interpretacją, ciągły dialog z kompozytorem oraz realizacja nagrania.

Gra altowiolistki od pierwszych dźwięków zdradza głęboko osobisty, wręcz intymny stosunek do wykonywanego repertuaru. Każda kompozycja traktowana jest przez nią nie jako czysty zapis nutowy, lecz jako odrębna opowieść, w której artystka z wielką pasją poszukuje właściwego charakteru, barwy i stylu. Jej interpretacje charakteryzują się przemyślaną, zróżnicowaną wibracją

oraz świadomym operowaniem odcieniami brzmienia, co świadczy o dojrzałości wykonawczej i wyraźnej wizji artystycznej. Wokalne traktowanie instrumentu i chęć bezkompromisowego przekazania emocji sprawiają, że w grze sporadycznie pojawiają się drobne niedoskonałości intonacyjne. Nie wpływają one na ujemny odbiór całości, wręcz nadają wykonaniu autentyczności i żywego, ludzkiego wymiaru. Słuchacz otrzymuje pełne zaangażowanie, do głębi szczere wykonanie, w którym priorytetem pozostaje osobisty dialog ze słuchaczem.

Wymiary misji pracy podzielić można na trzy ważne filary.

Artystyczny, który upowszechnia dorobek Karola Borsuka ze szczególnym uwzględnieniem dzieł na altówkę. Naukowy, który wypełnienia luki w literaturze muzycznej poprzez całościowe, systematyczne opracowanie utworów kompozytora.

Ostatni filar, pedagogiczno-społeczny jest zdaniem doktorantki kluczowy. Wskazuje on na wartości dydaktyczne analizowanych utworów w kształceniu altowiolistów i kameralistów, a także przybliża odbiorcom muzykę współczesną poprzez ukazanie wykonawcy w roli świadomego mediatora.

Konkluzja

Praca doktorska Pani mgr Joanny Filuś- Olenkiewicz pod tytułem : „Utwory na altówkę Karola Borsuka jako wkład w polską literaturę altówkową XXI wieku ” stanowi istotne zagadnienie w procesie popularyzacji spuścizny polskich kompozytorów.

Doktorantka świadomie i skrupulatnie dokonuje analizy muzycznej i formalnej każdego nagranych utworu, opisując strukturę utworów, od miniatury po rozbudowane formy narracyjne. Bada relacje głosów, unikatowość brzmienia oraz sposoby budowania napięć dramaturgicznych.

Istotna dla autorki rozprawy jest również strona stylistyczna i idiomatyczna. Skupiona jest ona na cechach charakterystycznych dla języka kompozytora oraz na konfrontacji zapisu nutowego z pięknem oraz specyfiką i możliwościami brzmieniowymi altówki.

Przedstawiony materiał fonograficzny to pozycja niezwykle interesująca, stanowiąca wartościowy i niezaprzeczalny wkład w rozwój polskiej literatury altówkowej. Płyta stanowi cenny punkt odniesienia dla wykonawców oraz badaczy współczesnej muzyki altówkowej. Artystka wykazuje się dużą dojrzałością muzyczną, wyczuciem formy oraz wyjątkową wrażliwością w operowaniu barwą i brzmieniem, co nadaje nagraniom głęboki oraz osobisty charakter.

W związku z tym stwierdzam, iż rozprawa doktorska spełnia warunki sformułowane w art.187 ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. Z 2024 r. poz.1571 z późn. zm.)

Pracę niniejszym przyjmuję.

